

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

Рекомендація
щодо визнання курсів навчання та кваліфікацій у вищій освіті
ухвалена Генеральною конференцією на її двадцять сьомій сесії
Париж, 13 листопада 1993 року

РЕКОМЕНДАЦІЯ ЩОДО ВИЗНАННЯ КУРСІВ НАВЧАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

ПРЕАМБУЛА

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) на її двадцять сьомій сесії, що відбулась у Парижі 25 жовтня – 16 листопада 1993 року,

Пам'ятаючи, що, як зазначено в її Статуті, «Організація ставить має на меті сприяти зміцненню миру та безпеки шляхом розширення співробітництва між народами через освіту, науку та культуру»,

Усвідомлюючи, що право на освіту є одним із прав людини і що вища освіта, яка відіграє визначну роль у здобуванні і поглибленні знань, становить винятково цінне культурне і наукове надбання,

Враховуючи, що знання мають універсальний характер і є частиною спільної спадщини людства, і що необхідно шукати способи зробити знання та навчання більш доступними для кожної людини,

Усвідомлюючи, що велике розмаїття культур і систем вищої освіти у світі є винятковим ресурсом, який необхідно зберігати, просувати та підтримувати,

Враховуючи, що вища освіта дедалі більше набуває міжнародного виміру завдяки швидкому поширенню та інтернаціоналізації знань та завдяки зв'язкам і солідарності, які об'єднують наукову та університетську спільноту, і що ширший доступ до освітніх ресурсів у всьому світі через більшу мобільність студентів, науковців, викладачів і спеціалістів є надзвичайно важливим для цього міжнародного виміру,

Враховуючи, що з огляду на велику різноманітність законів, нормативних актів, практик і традицій, які визначають організацію та функції систем і закладів вищої освіти, а також різноманітність конституційних, правових та нормативних вимог і положень, що регулюють професійну діяльність, надзвичайно важливо, для отримання доступу до вищої освіти, її продовження і закінчення, а також для підготовки до професійної діяльності, впроваджувати на практиці політику оцінювання компетентності, що враховує не лише отримані кваліфікації, але й пройдені курси навчання та набуті навички, знання і досвід,

Беручи до уваги необхідність взаємного визнання курсів навчання та кваліфікацій у вищій освіті всіма компетентними органами влади і навчальними закладами для підвищення мобільності людей та розширення обміну ідеями, знаннями і науково-технічним досвідом, а також для того, щоб, зрештою, сприяти повсюдному покращенню якості вищої освіти,

Враховуючи, що таке визнання буде також сприяти:

загальному збільшенню кількості людей, що мають змогу скористатись можливістю отримати вищу освіту,

якнайкращому використанню всіма країнами наявних засобів для освіти та професійної

підготовки, а також розвитку людських ресурсів,

більшій мобільності викладачів, студентів, науковців і фахівців,

зменшенню труднощів, з якими стикаються особи, які отримали професійну підготовку чи освіту за кордоном і які бажають навчатися або займатись професійною діяльністю,

зближенню культур та кращому розумінню між народами, за взаємної поваги до їх розмаїття,

Враховуючи, що шість регіональних конвенцій про визнання курсів навчання та кваліфікацій у вищій освіті, вже ухвалених під егідою ЮНЕСКО, довели цінність міжнародного співробітництва у цій сфері, і що для досягнення кінцевої мети, встановленої Генеральною конференцією, вони повинні бути доповнені універсальним нормативним актом,

Ухвалює цю Рекомендацію тринадцятого дня листопада 1993 року.

I. ТЕРМІНИ ТА ОЗНАЧЕННЯ

1. Для цілей цієї Рекомендації і без шкоди для термінів та означень, що їх держави можуть використовувати у своїх внутрішніх адміністративних системах і законах,
  - (a) «вища освіта» означає всі види курсів навчання, професійної підготовки або підготовки для наукових досліджень на рівні післясередньої освіти, що надаються університетами або іншими навчальними закладами, які акредитовані як заклади вищої освіти компетентними державними органами;
  - (b) «кваліфікація у вищій освіті» означає будь-який диплом, ступінь або інший кваліфікаційний сертифікат, який видається чи присвоюється закладом вищої освіти або іншим відповідним органом і який засвідчує, що його володілець успішно закінчив курс навчання, та дає йому чи їй право або продовжити навчання на наступному етапі, або займатись професійною діяльністю, що не потребує подальшої спеціальної підготовки;
  - (c) «частковий курс навчання» означає будь-яку однорідну за змістом частину курсу на першому етапі або на більш просунутих етапах вищої освіти, яка була оцінена та документально підтверджена і яка, не становлячи повного курсу навчання, може бути прирівнена до істотного набуття знань чи навичок;
  - (d) «середня освіта» означає будь-який вид навчання, що слідує за початковою, елементарною або базовою освітою і є необхідною передумовою для доступу до вищої освіти;
  - (e) «визнання» іноземної кваліфікації у вищій освіті означає її прийняття компетентними органами відповідної держави (як державними, так і недержавними) як документа, який дає його володільцю право на те, щоб його/її розглядали на таких самих умовах, що й тих, хто має порівнянну кваліфікацію, присвоєну в тій державі, і який вважається порівнянним для цілей доступу до вищої освіти або продовження навчання, участі в наукових дослідженнях, провадження професійної діяльності, якщо це не вимагає

складання іспитів чи подальшої спеціальної підготовки, або для всього вищезазначеного, залежно від міри визнання;

- (f) «визнання» іноземного сертифіката про середню освіту для цілей навчання на вищому рівні означає його прийняття компетентними органами відповідної держави як документа, який дає його володільцю право на те, щоб його/її, у зв'язку зі вступом до закладів вищої освіти, розглядали на таких самих умовах, що й володільця порівнянної кваліфікації чи сертифіката, виданого в тій державі;
- (g) «визнання» іноземної кваліфікації або іноземного сертифіката про частковий курс навчання у вищій освіті означає прийняття компетентними органами відповідної держави їх як документів, що дають їх володільцю право на те, щоб його/її, у зв'язку з продовженням навчання в закладах вищої освіти та науково-дослідних інститутах, розглядали на таких самих умовах, що й володільця порівнянної кваліфікації чи сертифіката, виданого в тій державі;
- (h) «визнання» іноземної кваліфікації у вищій освіті з метою провадження професійної діяльності означає визнання компетентними органами професійної підготовки її володільця до відповідної професійної діяльності, однак без шкоди для правових норм і професійних правил чи процедур, чинних у відповідних державах, та за умови, що володільця матиме право провадити таку саму професійну діяльність у державі, в якій було отримано професійну підготовку та кваліфікацію; таке визнання не звільняє володільця іноземної кваліфікації від дотримання будь-яких інших умов щодо провадження професійної діяльності, які можуть бути встановлені компетентними державними органами або професійними організаціями у відповідних державах.

2. Визнання кваліфікації чи сертифіката не може надавати більших прав в іншій державі, ніж у державі, в якій вони були присвоєні чи видані.

ЦІЛІ ТА ЗАХОДИ

Загальні заходи

3. Розглядаючи заходи, що їх необхідно вжити для досягнення ширшого визнання кваліфікацій у вищій освіті, держави-члени повинні застосовувати положення, викладені нижче, шляхом ухвалення законодавчих чи інших інструментів, що можуть знадобитись для введення в дію на їхніх відповідних територіях принципів, викладених у цій Рекомендації.
4. Необхідно заохочувати держави-члени, які ще цього не зробили, ставати сторонами регіональних конвенцій про визнання курсів навчання, дипломів і ступенів у вищій освіті та докласти всіх зусиль, щоб сприяти підсиленню роботи регіональних комітетів щодо застосування тих конвенцій.
5. Держави-члени повинні довести цю Рекомендацію до відома відповідних органів влади, агенцій та організацій, державних чи недержавних, зокрема закладів вищої освіти, органів з валідації, професійних організацій та інших освітніх установ і асоціацій.
6. Усі держави-члени, а також ті держави, що не є членами ЮНЕСКО, які вже є сторонами

однієї або більше регіональних конвенцій, повинні проаналізувати положення цієї Рекомендації та вжити заходів щодо їх імплементації.

7. Держави-члени повинні подавати Генеральній конференції ЮНЕСКО, у визначені нею терміни та за встановленою нею формою, звіти про вжиті ними заходи, ухвалені інструменти та досягнутий прогрес щодо застосування цієї Рекомендації.

Національна політика та практика

8. Держави-члени повинні вживати всіх можливих заходів, у рамках своїх національних систем та відповідно до своїх конституційних, правових і нормативних положень, щоб заохочувати відповідні компетентні органи визнавати, як зазначено у параграфі I(f), сертифікати про середню освіту та інші дипломи, необхідні для доступу до вищої освіти, видані в інших державах-членах, з метою надання можливості їхнім володільцям навчатися у закладах вищої освіти, розташованих на території приймаючої держави, з дотриманням усіх академічних вимог до вступу громадян тієї держави. Однак, вступ до вищого навчального закладу може залежати і від інших умов, таких як наявність місць, успішне складання вступних іспитів або достатнє знання мови викладання.
9. Держави-члени повинні вживати всіх можливих заходів, у рамках своїх національних систем та відповідно до своїх конституційних, правових і нормативних положень, щоб заохочувати відповідні компетентні органи визнавати, як зазначено у параграфі I(e), кваліфікації у вищій освіті, присвоєні в інших державах-членах, з метою надання можливості їх володільцям продовжувати навчання, професійну підготовку або підготовку для наукових досліджень в їхніх закладах вищої освіти, з дотриманням усіх академічних вимог до вступу громадян тієї держави. Держави-члени повинні також вживати заходів для визначення процедур визнання, як зазначено у параграфі I(g), часткового курсу навчання, пройденого у закладах вищої освіти в інших державах, з метою продовження здобуття вищої освіти. Оцінюючи кваліфікацію, отриману за кордоном, з метою продовження навчання, органи влади повинні брати до уваги етапи навчання в країні, в якій була отримана кваліфікація, щоб дозволити людям, які закінчили один етап, продовжити навчання на наступному етапі, коли вони переїжджають в іншу країну. Однак, вступ до вищого навчального закладу може залежати і від інших умов, таких як наявність місць, успішне складання вступних іспитів або достатнє знання мови викладання.
10. Держави-члени повинні вживати всіх можливих заходів, у рамках своїх національних систем та відповідно до своїх конституційних, правових і нормативних положень, щоб полегшити визнання професійної підготовки на рівні вищої освіти для цілей провадження професійної діяльності, як зазначено у параграфі I(h). З цією метою, у співпраці з усіма заінтересованими сторонами (такими як заклади вищої освіти, професійні асоціації, органи державної влади та асоціації роботодавців) необхідно виробити політику, що сприятиме об'єктивному оцінюванню навичок та кваліфікацій, отриманих за кордоном, з метою надання людям можливості здійснювати професійну діяльність, до якої вони були підготовлені або якою вони вже займалися, і тим самим сприяти оптимальному використанню наявних людських ресурсів та повноцінному інтегруванню у суспільство всіх його членів.
11. Встановлюючи процедури оцінювання кваліфікацій для всіх цілей, згаданих вище у параграфах 8–10, відповідні компетентні органи влади та навчальні заклади повинні враховувати широке різноманіття навчальних закладів, видів навчання, змісту освітніх програм і методів навчання, включаючи дистанційне

навчання та інші нетрадиційні форми вищої освіти. Оцінюючи порівнянність іноземної кваліфікації, органи влади повинні також брати до уваги права, які мав би її володілець у країні, де її було отримано.

12. Держави-члени повинні створити або призначити національні органи та, у разі необхідності, зміцнити наявні органи і сприяти функціонуванню цих органів, щоб вони могли координувати питання, пов'язані із застосуванням цієї Рекомендації, та співпрацювати зі створеними комітетами щодо застосування регіональних конвенцій. Оскільки досягнення цілей та застосування положень цієї Рекомендації потребує тісної співпраці та координації зусиль великої кількості різних національних органів, необхідно заохочувати всі заінтересовані органи до співпраці, незалежно від того, чи вони є державні чи недержавні, зокрема заклади вищої освіти, органи з валідації, професійні організації та інші освітні заклади й асоціації.
13. Заклади вищої освіти в кожній державі-члені повинні співпрацювати один з одним та з національними органами, щоб виробляти, наскільки це можливо, спільні або порівнянні політики стосовно оцінювання кваліфікацій, відповідно до принципів, викладених у цій Рекомендації.
14. Держави-члени повинні вживати всіх можливих заходів, у рамках своїх національних систем та відповідно до своїх конституційних, правових і нормативних положень, щоб зменшити труднощі, з якими стикаються ті, хто повертаються додому після навчання за кордоном і бажають продовжувати навчання або займатися професійною діяльністю, з тим, щоб забезпечити реінтеграцію таких осіб у життя своєї країни у найбільш сприятливий спосіб як для окремої особи, так і для відповідної спільноти. Це може передбачати, серед іншого, заходи, що їх слід вжити за взаємної згоди усіх заінтересованих сторін, спрямовані на те, щоб особи, які повертаються, не зазнавали невинуватих затримок в отриманні оцінки їхніх кваліфікацій та рішень щодо їх визнання. Держави-члени повинні заохочувати створення механізмів, за допомогою яких окремі особи можуть представляти документи та інші докази компетентності й навичок у разі виникнення суперечок між окремими особами та навчальними закладами.
15. Держави-члени повинні вживати всіх можливих заходів, у рамках своїх національних систем та відповідно до своїх конституційних, правових і нормативних положень, щоб розробити процедури, призначені для справедливого та швидкого оцінювання навичок і компетентності, набутих завдяки вищій освіті біженцями та переміщеними особами, які не можуть надати документального підтвердження свого навчання.
16. У випадку закладу вищої освіти, розташованого на території держави, яка не підпорядкована безпосередньо чи опосередковано тій державі, а перебуває у підпорядкуванні окремих і незалежних органів, національні органи влади повинні передати текст цієї Рекомендації відповідному навчальному закладу, щоб той заклад міг застосувати на практиці її положення.
17. Право на визнання не повинно залежати від громадянства чи правового статусу.

Міжнародне співробітництво: підготовка відповідної інформації та обмін нею

18. Держави-члени, за можливості, у співпраці з регіональними мережами, повинні

вдосконалювати обмін інформацією за допомогою таких заходів, як складання та передавання одна одній регулярно оновлюваних списків акредитованих/визнаних закладів вищої освіти, розташованих на їхніх територіях; з цією метою в кожній державі доцільно було б зміцнити національні органи, відповідальні за пов'язані з цією Рекомендацією питання, і поставити їм завдання складати такі списки та повідомляти іншим органам про конкретні проблеми визнання.

19. Держави-члени повинні заохочувати створення таких механізмів, як органи з оцінювання та акредитації, з метою забезпечення якості навчання у вищій освіті, а також сприяти міжнародному співробітництву між такими механізмами та органами.
20. Держави-члени повинні працювати спільно через свої компетентні органи влади, органи та установи, щоб сприяти порівнянню навчальних дисциплін, кредитів і кваліфікацій за допомогою таких заходів, як обмін відповідною інформацією для їх оцінювання, проведення порівняльних досліджень щодо критеріїв оцінювання та щодо національних термінологій у сфері вищої освіти з тим, щоб їх гармонізувати і забезпечити взаємне розуміння та тлумачення.

Двосторонні та багатосторонні угоди

21. Держави-члени повинні вживати заходів на міжнародному рівні шляхом укладення двосторонніх, багатосторонніх чи інших угод для досягнення цілей і прискорення поступального застосування цієї Рекомендації.
22. Держави-члени повинні заохочувати міжнародне співробітництво між закладами вищої освіти за допомогою таких заходів, як укладення двосторонніх і багатосторонніх угод та інших домовленостей щодо створення мереж з метою досягнути широкого визнання курсів навчання та кваліфікацій.
23. У відповідних випадках, комітети, відповідальні за застосування конвенцій про визнання курсів навчання, дипломів і ступенів у вищій освіті, повинні співпрацювати у каталогізації двосторонніх та інших угод між державами і між навчальними закладами та в їх більш широкій популяризації, щоб заохочувати та інтенсифікувати укладення таких угод.
24. Положення цієї Рекомендації повинні застосовуватися до курсів навчання, пройдених у будь-якому закладі вищої освіти, та до кваліфікацій, отриманих у будь-якому закладі вищої освіти, що перебуває у підпорядкуванні держави-члена, навіть якщо той заклад розташований за межами її території, за умови, що компетентні органи як тієї держави, так і держави, в якій розташований навчальний заклад, визнають присвоєні ним кваліфікації так само, як і ті, що присвоєні навчальними закладами їхніх систем вищої освіти.